

Po toploto 510 metrov globoko

Obnovljivi viri Prihranek kar štiri petine

KRANJ – Podjetje Geosonda iz Kranja je vgradilo največjo geosondo v Sloveniji za potrebe proizvodnje toplotne energije z rabo geotermalne energije. Maxigeosondo so vgradili ob Penzionu Kračun v Ločah in je sestavni del toplotne opreme za proizvodnjo toplotne in hladilne energije. Nekaj takšnih geosond so vgradili v Nemčiji in Švici, za preostanek sveta pa je to novost.

Podjetje Geosonda je pred natančno desetimi leti vgradilo prvo geosondo v Sloveniji za potrebe ogrevanja individualnega objekta. Bistvo vgradnje geosond je veliko znižanje letnih obratovnih stroškov, do 80 odstotkov, in delovanje brez škodljivih emisij za okolje. V desetih letih so v Sloveniji vgradili približno 300 ogrevalnih sistemov te vrste, med njimi so štiri šolski objekti. Za primerjavo, v Avstriji na leto za potrebe ogrevanja in hlajenja vgradijo po 5000 geosond.

Za vgradnjo maxigeosonde so se pri investitorju odločili zato, ker je bila to edina možnost izrabe geotermalne energije iz opuščenega globoke (približno 700 metrov) vrtnice na njihovi lokaciji. Maxigeosonda je vgrajena v globino 510 metrov in bo z dvema 45-kilovattima toplotnima črpalkama slovenskega Tehnolada dobavljala toploto za ogrevanje in pripravo sanitarne vode za potrebe Penziona Kračun. Maxigeosondo je izdelala podjetje Haka Geodur iz Švice, ves projekt, tudi sodelovanje družbe Geotech pri pripravi vrtnice, pa je stal približno 100.000 evrov. Božo Dukič iz Geosonde opozarja, da je v Sloveniji še veliko opuščenih globokih vrtnic.

EU za trajnostni promet

LJUBLJANA – Evropska komisija je objavila še 18 projektov za promocijo trajnostne mobilnosti, ki jih bo sofinancirala, vsakega z do 7000 evri. Od začetka kampanje julija lani se je na seznamu www.dothe-rightmix.eu znašlo že 380 projektov trajnostne urbane mobilnosti. Za podporo se je do 31. maja letos prijavilo še 74 novih projektov, izbrali pa so jih 18. Med njimi je akcija V troje, ki jo bo družstvo za dvig kakovosti bivanja v mestih Urbani premiki prihodnje leto izvedlo že četrtič. Akcija spodbuja ljudi, da se organizirajo v trojke, ki ves maj opravljajo vse dnevne dejavnosti s kolesom, ne z avtom.

Mafija pere denar z vetrom

BRUSELJ – Italijanska mafija po poročilu Europolu pospešuje naložbe v vetrne elektrarne, da bi oprala umazan denar in se hkrati koristila z evropskimi subvencijami za obnovljive vire energije. Evropska policijska agencija je v analizi finančnih aktivnosti štirih mafijskih združenj ugotovila, da so vetrne elektrarne najbolj priljubljena tarča. Italijanska policija je lani tako zasegla 350 milijonov evrov vreden lastniški delež v eni največjih evropskih vetrnih elektrarn v Crotonu v južni Italiji. Denar so povezali s kalabrijsko mafijo 'Ndrangheta.

Fukušima pušča

LJUBLJANA – Stopnja radioaktivnosti v podtalnici blizu jedrske elektrarne Fukušima, ki je bila močno poškodovana v potresu in cunamiju marca 2011, se je zadnje dni močno povečala, sporočajo iz družbe Tepco. Obenem so priznali, da ne vedo, od kod uhajajo radioaktivne snovi. Vzorcji, ki so jih vzeli v ponedeljek, so vsebovali 90-krat več cesija 134 kot v petek, kar 9000 bekerelov na liter. Cesij 134 velja za rakotvornega. Stopnja cesija 137 pa je bila v ponedeljek 86-krat višja oziroma 18.000 bekerelov na liter. Zgornja meja je 60 bekerelov na liter za cesij 134 in 90 bekerelov za cesij 137. Tudi vsebnost tritija, radioaktivnega izotopa vodika, je v podtalnici desetkrat večja od dovoljene. Podtalna voda teče v bližnji ocean, kar bi lahko ogrozilo morsko življenje pa tudi ljudi, ki uživajo ribe in morske sadeže. Pripravil B. T.

Prihodnjik v Zelenem Delu

Pri varčni razsvetljavi se uveljavljajo svetila LED. So težave z nevarnimi snovmi in nevrednim barvnim spektrom v svetilih mimo? Pisali bomo še o odpadkih in novostih.

Pot v zdravo in trajnostno skupnost

Socialno podjetništvo Ponuja odgovore na izzive človeštva – Pri nas dovolj potenciala za družbene inovacije

LJUBLJANA – Socialno podjetništvo, katerega končni cilj je ustvarjati zdravo in trajnostno skupnost, je vse bolj privlačen pristop za spopadanje z novimi in starimi družbenimi težavami ter izzivi. Tudi pri nas je to področje zadnje čase vse bolj privlačno, predvsem za mlade.

BARBARA PAVLIN

Socialno podjetništvo lahko ponudi odgovore na izzive človeštva, je prepričan residenčni akademik na Univerzi Ashoka in predavatelj socialnega podjetništva na Univerzi St. Gallen Maximilian Martin, avtor definicije socialnega podjetništva v Evropi. Vse pretekle napake družb, posameznikov in sistemov bomo popravili vsi skupaj z odločujočo vlogo posameznikov, ki razmišljajo zunaj okvirov, še dodaja. V teh posameznikih se skrivajo tudi socialni podjetniki. Martin je kot izziv našega desetletja označil oblikovanje socialnega podjetništva iz obroja v center delovanja podjetij in družbe. Kot cilje za leto 2020 pa je postavil, da privzamemo socialno podjetništvo za reševanje družbenih problemov.

Socialnopodjetniške pobude so inovativne poti za reševanje vprašanj na številnih področjih skupaj z zdravjem, socialnimi storitvami, izobraževanjem, okoljem, pravično trgovino in, bolj na splošno, za storitve za lokalne skupnosti.

Resno podjetništvo

V Evropi socialna podjetja zavzemajo deset odstotkov med vsemi podjetji in zaposlujejo 11 milijonov ljudi. Pri nas je ta delež pod enim odstotkom, zato je neizkoriščenih priložnosti še veliko. Zadnje čase se o socialnem podjetništvu vse več govori tudi pri nas. Kar nekaj podjetij namreč že vrsto let uspešno stopa po tej poti in so s svojim delom vzgled in navdih za tiste, ki na to pot šele stopajo.

Med njimi je tudi SENT – Slovensko združenje za duševno zdravje, kjer je socialno podjetništvo uvedljeno že 20 let. Ustanovili so več socialnih podjetij, med katerimi je zavod Premiki, ki se ukvarja s svetovanjem, promocijo in razvojem dostopnega turizma. Zaposluje pretežno invalide in deluje po konceptu »dostopnega turizma za vse«. Direktorica Premikov Dolores Kores pravi, da je bila odločitev za pot socialnega podjetništva preprosta in nekako logična. »Na SENT – Slovenskem združenju za duševno zdravje sem vodila različne evropske projekte, vsebinsko pa sem bila najbližje projektom, ki smo jih izvajali na področju dostopnega turizma. Po prejemu nagrade Erste fundacije za socialno integracijo na področju dostopnega turizma sem imela priložnost sodelovati na delavnici o socialnem podjetništvu z Grameen foundation lab, Good bee – Erste bank in drugimi in kmalu ugotovila, da področje, ki jih različne organizacije spodbujajo v Jugovzhodni Evropi, v Sloveniji, predvsem pa na SENT, že mnogo let izvajamo. Dostopni turizem je odlično področje, kjer se srečajo širši družbeni cilji in ekonomski učinki. Ker smo s projekti dosegali odlične rezultate, ki so presežali vsebinsko duševnega zdravja, se je SENT odločil, da bo omogočil temu področju nadaljnji razvoj v okviru samostojnega zavoda. Seveda hkrati z načeli, ki jih zastopa SENT, to pa je predvsem ustvarjanje novih delovnih mest za težje zaposljive, še posebno osebe s težavami v duševnem zdravju,« o začetkih govori Koresova. Za inovativnost so leta

SOCIALNO PODJETNIŠTVO

OECD definira socialno podjetje kot »vsaako zasebno dejavnost, ki se izvaja v javnem interesu in je organizirana s podjetniško strategijo, vendar njen glavni namen ni maksimiranje dobička, temveč doseganje nekaterih gospodarskih in družbenih ciljev, in ki ima zmogljivost za uvedbo inovativnih rešitev problemov socialne izključenosti in brezposelnosti«. Pojem socialnega podjetja so prvič uporabili v Italiji v začetku 90. let za ime novega časnika, ki ga je urejal konzorcij socialnih združenj zaradi predstavljanja in analize



Coworking je ena od socialnopodjetniških iniciativ, ki ponuja alternativen pristop k delu. FOTO IGOR ZAPLATI

ih izvajali na področju dostopnega turizma. Po prejemu nagrade Erste fundacije za socialno integracijo na področju dostopnega turizma sem imela priložnost sodelovati na delavnici o socialnem podjetništvu z Grameen foundation lab, Good bee – Erste bank in drugimi in kmalu ugotovila, da področje, ki jih različne organizacije spodbujajo v Jugovzhodni Evropi, v Sloveniji, predvsem pa na SENT, že mnogo let izvajamo. Dostopni turizem je odlično področje, kjer se srečajo širši družbeni cilji in ekonomski učinki. Ker smo s projekti dosegali odlične rezultate, ki so presežali vsebinsko duševnega zdravja, se je SENT odločil, da bo omogočil temu področju nadaljnji razvoj v okviru samostojnega zavoda. Seveda hkrati z načeli, ki jih zastopa SENT, to pa je predvsem ustvarjanje novih delovnih mest za težje zaposljive, še posebno osebe s težavami v duševnem zdravju,« o začetkih govori Koresova. Za inovativnost so leta

2011 prejeli tudi nagrado turistične organizacije Združenih narodov ulysess.

Motivacije za socialno podjetništvo res ne manjka, pravi Koresova, ki bodočim podjetnikom svetuje predvsem premislek, ali so res pripravljeni postati socialni podjetniki. »Če je odgovor na vse dileme da, bi predlagala mentorja in to, da si zagotovijo neke vrste varnost. Ne samo finančno, ampak tudi varnost v smislu podpore, ko se začnejo težave, ko gre kaj narobe. Lahko je to organizacija, posameznik ... Družbeni učinki niso igra, še manj pa ljudje, zato to ni polje za igranje, ampak resno delo s precej odgovornosti ter visokimi etičnimi in moralnimi načeli v besedi in dejanjih,« opozarja.

Šibka finančna podpora

O primerjavi na tem področju s tujino pravi, da je nevhvaležna, saj se države med seboj zelo razlikujejo, prav tako njihova zgodovina, zakonodajno področje, razumevanje socialnega podjetništva. »Prednosti, ki jih v tujini večinoma vidim, so gotovo večji tržni potencial, večje sprejemanje socialnega podjetništva in njegovo razumevanje. Veliko več je tudi možnosti za pridobitev investicijskih sredstev, donacij, posojil in tako naprej. Finančna podpora je pri nas za zdaj zelo šibka, skorajda je ni,« razlaga Koresova in nadaljuje: »V Sloveniji smo tudi sprejeli zakon o socialnem podjetništvu, ki je gotovo izpolnjevalec ali jih sploh niso izpolnjevale, in so bile močno optre na prostovoljce. Bile so inovativne pri preskrbi s socialnimi storitvami z ustvarjanjem novih vrst storitev, namenjenih predvsem mladim in stiski, starejšim, invalidom, zasvojenjem in brezdomcem.

Pri nas je socialno podjetništvo še vedno razumljeno bolj kot soci-

alna storitev ali pa socialni transferji za brezposelne in težje zaposljive. »Verjetno bo s sprejeto strategijo več možnosti za pridobitev sredstev in drugih aktivnosti za razvoj socialnega podjetništva, vendar glede na to, da v temlju vključuje podjetja, ki že vrsto let delajo in živijo socialno podjetništvo, to preprosto ni sprejemljivo. Pomembno se mi zdi, da sprejemo socialno podjetništvo in v bistvu celotni tretji sektor kot pomemben segment, ki zapolnjuje vrzeli med javnim in zasebnim, dobičkonosnim sektorjem,« še dodaja Koresova.

Le eden od odgovorov na krizo

Koresova kot predstavnica evropskih socialnih podjetij sodeluje v strokovni skupini evropske komisije za socialno podjetništvo GECES. Skupina ima določenih 11 prednostnih nalog, med njimi veliko aktivnosti. Letošnji največji dosežek je ustanovitev mednarodnega Sklada za investicije na področju socialnega podjetništva (EUSEF), ki bo v Sloveniji aktivno začel delovati jeseni. Pripravljajo že merila za menjenje družbenega učinka, kar bo končano do jeseni.

Pomemben segment je zaposlovanje mladih, ki ga evropska komisija izpostavlja kot enega ključnih problemov in kjer lahko socialno podjetništvo odigra pomembno vlogo pri vključevanju mladih na trg dela. »Seveda pa zaposlovanje mladih presega samo socialno podjetništvo, saj je to samo en segment, ki lahko pomaga reševati veliko težav, povezanih z ekonomskimi in družbenimi razmerami v Evropi. Dobro je vedeti in se zavedati, da tudi socialno podjetništvo ni odgovor na vse dileme in čudežni rešitelj krize,« še opozarja Koresova.

Združujejo gospodarstvo in nevladni sektor

Potencial v socialnem podjetništvu vidijo tudi v Zavodu Viva, kjer so pripravili projekt Reinnovator, namenjen predvsem povezovanju gospodarstva in nevladnega sektorja. »Zasnova projekta se je oblikovala na podlagi sklepov pogovorov s široko mrežo posameznikov in posameznik okoli Zavoda Viva, ki prihajajo iz različnih področij (gospodarstva, nevladnega sektorja, medijev). Temeljna ugotovitev je bila, da v naših skupnostih ne manjka potenciala za družbene inovacije, vendar se hkrati srečujemo s pomanjkanjem partnerskega povezovanja, predvsem na področju sodelovanja gospodarstva z nevladnim sektorjem,« razlaga Anja Šerc z zavoda.

Vprašanje, ki so si ga postavili, je bilo, ali je sploh mogoče ta dva sveta povezati in kako ta proces začeti – torej, kako povezati kreativnost in inovativnost idej nevladnega sektorja na področju reševanja družbenih izzivov s podjetniškimi in marketinškimi znanjem gospodarstva, ki želi aktivno prispevati k reševanju teh istih družbenih izzivov (brezposelnost, nizka stopnja samopreskrbe s hrano, transparentnost javnega življenja...). Iz tega premisleka se je porodila ideja serije dogodkov ob skupnem obroku, katerih namen je narediti prvi korak k večjemu zaupanju in prepoznavanju pozitivnega pomena izmenjave znanj za nove, trajnostne paradigme družbenega razvoja.

Domače pravke se predstavijo

Na prvem dogodku so se predstavili Slovenia Coworking, iniciativa, ki ustvarjalcem iz kreativnih industrij, umetnosti in socialnih

inovacij ponuja alternativen pristop k delu, Slovenska Filantropija – Hiša sadeži družbe, ki prispeva k večji socialni vključenosti starejših ter spodbuja vseživljenjsko učenje, S Project, ki razvija modele za spodbujanje potenciala mladih iz socialno ogroženih okolij, in Zadruga Dobrote, ki se ukvarja z zbiranjem, sortiranjem ter ponovno uporabo starih oblach in tekstila. Na drugi večerji pa so svojo vizijo dviga ravni samopreskrbe s hrano v Sloveniji predstavili Zadruga Jarina, katere osnovno poslanstvo je skrb za trajnostni razvoj podeželja in soustvarjanje okolja za družbeno-ekonomski razvoj lokalnih skupnosti na ruralnem območju, Inštitut Potencial, s poslovnim modelom Domača pravična trgovina Moja štacuna, Fundacija za ohranitev semen in Zavod Kalejdoskop, in sicer s projektom Zdrava juhica, ki na inovativen način odgovarja na povečano zanimanje za zdravo prehrano.

Svoje izzive in možnosti za poslovno sodelovanje so predstavili podjetjem Studio Moderni, ki je tudi partner projekta, Steklarni Hrastrnik, Butan Plinu, Pošti Slovenije, Telekomu Slovenije, Ipromu, Bisnodu Slovenija, Savi Goodyear, Sava Turizmu, Atlantic Grupi, Jazonu, Sensilabu, Poniki in neodvisnim strokovnjakom. Obeh dogodkov so se udeležili predstavniki nevladnih organizacij EKOLOGI brez meja, CEED Slovenija, Ekvilib Inštitut, Sklad05, Slovenski forum socialnega podjetništva, Hekovnik, Zavod Y, CNVOS, Karitas Slovenija. S tem je krog povezovanja sklenjen.

POVEZANE VSEBINE delo.si/okolje [...]

Recikliranje in njegov veliki pomen

Ločeno zbiranje odpadkov Zaradi predelave odpadkov v nove materiale nam bo namesto 83 smrdelo še 17 odlagališč

Ste se že kdaj vprašali, kaj recikliranje pravzaprav je, kako poteka in kakšen je njegov pomen za ohranitev narave? Recikliramo zato, da prihranimo naravne vire in energijo, zmanjšamo emisije toplogrednih plinov in delež odpadkov, ki končajo na deponiji.

Recikliranje odpadkov ima velik energijski prihranek. Reciklacija ene same pločevinke iz aluminija prihrani toliko energije, da bi z njo lahko gledali televizijo tri ure. Na letni ravni v Evropi recikliramo 2,5 milijona ton kovinske embalaže in tako prihranimo skoraj štiri milijone ton ogljikovega dioksida. Ljudje smo pomemben del te verige z ločevanjem in pravilnim odlaganjem odpadkov. Nič manj pomembno pa ni, kako odpadke odlagamo – da jih očistimo, stisnemo, iztočimo in razstavimo.

Po uradni evidenci Agencije za okolje (Arso) je v Sloveniji evidentiranih 41 odlagališč, od tega jih 17 obratuje, 24 pa jih je v fazi zapiranja. V primerjavi z letom 2006, ko je bilo teh 83, se je nji-



Smetišča bodo rudniki surovin, ko bodo veliki prevzeli nahajališča novih. FOTO ŠPELA ANKLE

hovo število zmanjšalo za več kot polovico, precej prav zaradi recikliranja. Da je reciklacija uspešna, morata biti predhodno zagotovljena uspešen sistem zbiranja in sortiranja odpadkov. Za recikliranje so primerni tako papir, steklo, kovinska embalaža, plastična embalaža, les kot tudi gume. Te vrste odpadkov

pravilno ločimo že v domačem okolju, na ekološkem otoku ali v zbirnem centru. Od tam pa potujejo v predelavo, kjer jih sortirajo, očistijo in predelajo v material za nove izdelke. Podjetje Slopak ima v tem procesu pomembno vlogo, saj kot družba za ravnanje z odpadno embalažo te odpadke zbere in jih preda v recikliranje.

Kaj in kako nastane Recikliranje konzerve poteka v več stopnjah. Po tem, ko odpadke sortirajo in jih stisnejo v bale, s pomočjo magnetna izločijo železne delce in jih z valjem zravnajo. Pod visoko temperaturo jih stopijo in tekočino zlijajo v kalup. Tako nastane reciklirana konzerva, ki je pripravljena na novo

polnjenje. Pri plastenkah morajo plastiko zmlati na majhne koščke in očistiti vseh nečistoč. Tudi pri tem procesu pomaga segrevanje, produkt, ki pri tem nastane, pa so majhne kroglice, imenovane granulati. Te uporabijo pri novih izdelkih bodisi pri novi plastenki, dresu, jopici bodisi spalnici vreči ... Če plastenke zmeljejo in steklo zdrobijo, majhni koščki pri segrevanju potrebujejo manj

energije za utekočinjenje. S pomočjo kalupov se oblikuje nova steklenica.

Družba Slopak prek evropskega projekta Life: Ločujmo odpadke spodbuja ljudi, da ločujejo odpadke, jih motivira, da razmišljajo o odpadkih in kaj ti pomenijo za obremenitev okolja, hkrati pa uči, da je prispevek vsakega posameznika tisto, kar šteje. Hvala, ker ločujete odpadke.

PARTNERSTVO ZA OKOLJE

Projekt LIFE10 INF/SI/136 Ločujmo odpadke sofinancira Evropska unija prek finančnega mehanizma LIFE+.

Delo v sodelovanju z družbo Slopak avtorsko avtonomno ozavešča bralce o pomenu ločenega zbiranja odpadkov in varovanja okolja. Zelena stran je v celoti namenjena projektu LIFE10 INF/SI/136.

Na vaša vprašanja o ločevanju odpadkov in varovanju okolja bomo poiskali odgovore. Vprašanja pošljite na naslov: zeleno@delo.si.

